

Granaatappelboom
en
andere verhalen

Granaatappelboom
en
andere verhalen

Marjorie van Halem

Schrijver: Marjorie van Halem

Coverontwerp: Shutterstock

ISBN: 9789463184168

© Marjorie van Halem 2018

INHOUD:

1.	De granaatappelboom en de rabbi...	7
2.	Mijn naam is Ismaël.....	17
3.	De kostbare en de blij.....	25
4.	Jaël.....	30
5.	Shachar.....	38
6.	Sulayman.....	43
7.	Vriend en broer.....	50
8.	Wei-Lin.....	56
9.	Aids en toch.....	62
10.	Roma.....	67
11.	Vrij!.....	72
12.	Door het oog van een Arabier.....	78
13.	Max en Mientje.....	92
14.	De ontvoerde tweeling.....	97
15.	Dhimmi's in Jemen.....	108

DE GRANAATAPPELBOOM EN DE RABBI

Hoe ik hem ontmoet had? Eigenlijk was het door een doodgewone ansichtkaart, nou ja, doodgewoon is misschien niet de juiste omschrijving. Ik moet toegeven dat het voor mij een bijzondere ansichtkaart was. Het was er één met een karakteristieke Jemenitisch Joodse kop. Ik had 'm gezien. Debbie had hem mij laten zien en vanaf dat moment had ik mijn zinnen erop gezet: zodra ik weer eens in Israël zou zijn, zou 'k op zoek gaan. En zo geschiedde...

Als een klein kind zo blij met haar gevonden schat begon ik er gewoon over te praten tegen die wildvreemde Amerikaanse vrouw die naast me stond in dat joods orthodoxe winkeltje ergens achter de klaagmuur. Bijna schichtig keek ze om zich heen en nodigde mij fluisterend uit met haar mee te gaan naar haar huis, een paar straten verderop. (Wat is dat toch dat zoveel Israëli's zo geheimzinnig doen wanneer het gaat om hun broers en zussen in Jemen??)

Enfin, ik liep mee met Honey die mij in haar koshere keuken vertelde over een hele goeie vriend van haar en haar echtgenoot: rabbi Joseph Kapach uit Sana'a, de hoofdstad van Jemen. Of ik hem wel wilde ontmoeten? Nog geen uur later zat ik tegenover hem in zijn studeerkamer met een kopje thee dat zijn vrouw mij bracht.

Hij praatte over Jemen en toonde mij zijn zilverwerk, zijn prachtige filigrain!

Waren niet alle Joden in Jemen of zilversmid of kleermaker?

Ook liet hij mij een boek zien dat hij had geschreven over de joden uit Jemen, geïllustreerd met zijn eigen zwart-wit foto's. Hij gaf mij een door hem gesigneerd exemplaar.

Rabbi Yosef Kappach signeert het boek dat hij schreef en aan mij gaf.

Hij wist niet veel van zijn overgebleven schaapjes in Jemen en was daar ook niet eens erg in geïnteresseerd. Het enige wat hij zelf wilde weten was: Staat mijn synagoge er nog? Is ons huis er nog? En de granaatappelboom? Staat die er nog?

Hij nam me mee naar zijn tuin: daar stond een granaatappelboom vol vruchten. Toen hij met duizenden anderen in 1949 uit Jemen vertrok op “Het Vliegend Tapijt”, was de granaatappel een van zijn kostbaarste souvenirs geweest, tastbare herinnering aan thuis!

Ik nam een foto van hem onder zijn boom in Jeruzalem.

Rabbi Yosef Kappach onder zijn granaatappelboom in Jeruzalem, geplant met zaden van zijn boom in Sana'a, Jemen.

Inmiddels weer terug in Jemen vond ik in de schoolbieb een imposant boek over de joden uit Sana'a. Ik maakte een kopie van de plattegrond die in het boek zat, een plattegrond van de joodse wijk al-Qaa', voor-het-geval-dat-je-weet-nooit...

Niet lang daarna was ik weer eens op bezoek bij onze joodse vrienden in het hoge noorden. Lieve Shama'a hoorde dat ik regelmatig naar Israël ging, hetzij via Jordanië, hetzij via Cyprus. Of ik haar familie daar niet op kon sporen. Al 40 jaar had zij geen contact meer gehad met haar zussen en broers die destijds die zware reis naar het beloofde land hadden gemaakt.

Waar ze woonden vroeg ik. Natuurlijk in Jeruzalem! Wonen niet alle joden in Jeruzalem?

In de vaste overtuiging dat God precies wist waar ze woonden en in het volle geloof dat Hij mij zou leiden maakte ik een lijst van namen van wie gegaan was en wie gebleven en wie kind was van welk van de vrouwen van haar vader.

In geloof maakte ik cassette-opnames van hun gesproken brieven evenals een serie foto's van Shama'a,

Sulayman en Shama'a, in Sa'ada, spreken in geloof hun brieven in...

haar man Suleiman, zoonlief Joesoef en de dochters. Ook van haar broers met hun vrouwen en niet te vergeten van het oude gerimpelde moedertje.

Ik smokkelde een brief het land uit naar Amerikaanse Honey waarin ik mijn verhaal deed met de lijst namen erbij. Een paar maanden later reisde ik via de Allenby Bridge naar Jeruzalem.

Ergens bij de Damascus Gate belde ik Honey.

Of ik onmiddellijk kon komen, want ze had nieuws.

Ik ging, reuze benieuwd uiteraard!

Dit was haar verhaal: met mijn brief in de hand had ze iemand aangeklampt die, bij haar in de buurt, een

museumpje was gestart over Joden uit Jemen. Of hij misschien kon helpen? Kon hij misschien wel. Hij woonde niet ver van Rosh Ha Ayn waar destijds de tentenkampen waren van onze vrienden die daar op Adelaars Vleugels naar toe waren gebracht en daar sindsdien nog altijd verblijven..

Daar klopte onze vriend op de deuren, de lijst namen in de hand. En daar kwam hij aan de deur bij Aafya, de zus van Shama'a!!!

De volgende dag zaten Honey en ik in een bus naar Nathanya, op weg naar een Jemenitisch cultureel centrum aldaar.

Onderweg kreeg ik instructies: denk erom, je heet Iris en je komt uit Amerika! Weer die geheimzinnigheid! Iris heten? Prima, ik had al zoveel schuilnamen gehad, maar uit Amerika komen? Nee, ik zou zo door de mand vallen!

In het centrum liet ik alles maar over me heen komen. Had geen idee van wat er gebeuren ging! Bleek dat er een geheime actie bezig was de joden uit Jemen te halen en men vroeg mij om informatie en wilde mijn foto's zien. Toen kwam er iemand die bezig was een boek te schrijven over hetzelfde onderwerp. Gelaten gaf ik wat ik had en wist.

Pas in de middag geschiedde waarvoor ik echt gekomen was: een buslading eenvoudige dorpelingen zette zich rondom de lange tafels.

Ik voelde me een halve journalist: gewapend met pen en papier en met een cassette recorder ging ik iedereen langs: hoe heet je, uit welke plaats in Jemen kom je, hoe heet je daar achtergebleven familie?

En zo kwam ik ook bij Aafya, de zus van Shama'a! Tranen van emotie! Zeker toen ik haar de boodschap liet horen van haar moeder, haar broers, haar zussen en aanhang!

Afya hoort de stem van haar moeder, zussen en broers enz, na 40 jaar!

Ik noteerde uiteraard haar adres in Rosh Ha Ayn.

Vanaf die tijd ging ik regelmatig heen en weer, gewapend met minuscuul opgerolde briefjes in Ashoriet geschreven, de speciale taal van de Joden in Jemen. Zij spreken Arabisch maar schrijven deze taal met Hebreeuwse letters, het enige alfabet dat zij leerden. Zij mochten immers niet naar gewone scholen in Jemen.

De opgerolde briefjes waren met zwart garen omwonden en met een stuk of tien veilig verstopt in een dicht gesoldeerde zilveren koker die ik om de nek droeg.